

„Media a rok 1989”. Konferencja naukowa,
Warszawa 5 czerwca 2009 r.

Dnia 5 czerwca 2009 roku dożyła się doroczna konferencja naukowa Instytutu Dziennikarstwa Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego. Tematyka obrad obejmowała zagadnienia dotyczące: korelacji zachodzących między szeroko rozumianymi mediami a rokiem 1989, języka używanego w mediach, uwarunkowań prawnych, stosunku prasy emigracyjnej i bezdebitowej do zachodzących zmian, a także reakcji mediów zagranicznych na te wydarzenia. Konferencja, której celem było przedstawienie wyników obserwacji i analiz dotyczących tego okresu, wpisała się w cykl imprez naukowych poświęconych dwudziestej rocznicy obrad „Okrągłego Stołu”. Uroczystego otwarcia dokonali: pełnomocnik dziekana do spraw dydaktycznych – dr hab. Wojciech Jakubowski i dyrektor Instytutu Dziennikarstwa prof. dr hab. Marek Jabłonowski.

Obrady zainaugurował prof. dr hab. Tomasz Goban-Klas z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jego referat pt. *Rok 1989. Znaczenie dla mediów* wygłoszony dla wszystkich uczestników miał wprowadzić zebranych w klimat rozmów toczących się między stronami zasiadającymi przy „Okrągłym Stole”. Prelegent zwrócił uwagę, na znaczenie debaty telewizyjnej toczącej się między Lechem Wałęsą a Alfredem Miodowiczem, której konsekwencje, jego zdaniem, miały znaczący wpływ na późniejsze wydarzenia w kraju.

Po tym wystąpieniu konferencja toczyła się dwutorowo. Panel pierwszy, którego moderatorem był prof. dr hab. Wiesław Władyka, dotyczył roku 1989 w mediach ogólnopolskich. Panel drugi, który prowadził prof. UW dr hab. Andrzej Koziół, traktował o roku 1989 w prasie podziemnej, regionalnej i specjalistycznej. W związku z tym, że uczestniczyłam w pierwszym z wymienionych paneli przybliżę wyniki obrad tej sekcji.

Prof. dr hab. Jacek Sobczak z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu wygłosił referat zatytułowany *Cenzura w 1989 roku*. Prelegent sugerował, aby nie patrzeć na rok 1989 w magiczny sposób. Podkreślił, że dla funkcjonowania mediów i dziennikarstwa w Polsce największe znaczenie miała Ustawa z 11 kwietnia 1990 roku o uchyleniu ustawy o kontroli publikacji i widowisk, zniesieniu organów tej kontroli oraz zmianie ustawy Prawo prasowe. W dalszej części swojego wystąpienia Profesor analizował wpływ cenzury na media w 1989 roku.

Autorem kolejnego wystąpienia pt. *Elity władzy w postsocjalistycznym państwie* był prof. dr hab. Janusz Sztumski z Uniwersytetu Śląskiego. Rozpoczynając od definicji elity władzy i sposobów naboru do jej struktur, skupił się na krytyce elit. Podkreślił, że nawet wysoki wskaźnik solaryzacji nie wpłynął pozytywnie na zdecydowaną większość polskich polityków. Jego zdaniem miałość, niestandardowe zachowania i brak kompetencji to „grzechy” ludzi pełniących najważniejsze funkcje w państwie.

Dr Anna Siewierska-Chmaj z Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie przedstawiła zebrany referat *Polityczny mit „Okrągłego Stołu”*. Analizując liczne wypowiedzi historyków, prasoznawców, dziennikarzy i ludzi kultury, autorka ukazała funkcjonowanie wyżej wymienionego mitu w społeczeństwie polskim. Referentka uważa, że jego dualistyczne istnienie związane jest z oceną III Rzeczypospolitej. Widać wyraźnie następującą korelację. Pozytywne postrzeganie mitu „Okrągłego Stołu” to zarazem pochlebna ocena osiągnięć III Rzeczypospolitej. Krytyczne podejście do przemian i zdobyczy Polski i Polaków po 1989 roku to także negatywne postrzeganie owego mitu.

Analizę *Stylu telewizyjnego serwisu informacyjnego w 1989 roku* przedstawił prof. Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego dr hab. Jacek Dąbała. Z przeprowadzonych badań wynika, że serwisy informacyjne pozbawione były dramaturgii, która nie istniała w sposobie przekazywanych treści. Dominowało gawędziarstwo. Prezenter nie wyróżniał się swoim ubiorem i stylem wypowiedzi.

Po przerwie prof. dr hab. Wiesław Władyka zachęcił uczestników konferencji do dalszych obrad. Jako pierwszy zabrał głos dr Jacek Wasilewski z Instytutu Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego, analizując *Perswazyjność narracji medialnych o „Okrągłym Stole”*. Następnie dr Tomasz Płonkowski z tego samego instytutu przybliżył zebrany *Zmianę modelu dziennikarstwa w roku 1989*. Obrady tej sekcji zakończył mgr Henryk Zagańczyk reprezentujący Instytut Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego referatem *Władza, prasa i dziennikarze – przed i po „Okrągłym Stole”*.

Równolegle w sekcji drugiej poświęconej prasie podziemnej, regionalnej i specjalistycznej jako pierwszy zabrał głos prof. Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza dr hab. Ryszard Kowalczyk, którego referat nosił tytuł *Wpływ wydarzeń roku 1989 na rozwój prasy lokalnej w Polsce*. Następne wystąpienie *Prasa podziemna w 1989 roku* wygłosił dr Roman Wróbel z Uniwersytetu Wrocławskiego. Kolejną prelegentką była dr Lidia Pokrzycka reprezentująca Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie z referatem *Lubelskie dzienniki w 1989 roku – analiza medioznawcza. Przemiany prasy mniejszości narodowych a rok 1989* to temat zaproponowany przez prof. Uniwersytetu Szczecińskiego dr hab. Janusza Mieczkowskiego. Pierwsza część obrad zakończyła się wystąpieniem pt. *„Okrągły Stół” w prasie Górnego Śląska* przygotowanym przez dr hab. Marka Joachimowskiego i mgr. Michała Raszke. Po przerwie głos zabrał dr Jerzy Pałosz z Akademii Górniczo-Hutniczej, który przedstawił referat *Organ prasowy PZPR w okresie przemian ustrojowych i ekonomicznych 1988–1990 na przykładzie „Gazety Krakowskiej”*. Profesor Wyższej Szkoły Zarzą-

dzania w Rzeszowie dr hab. Zofia Sokół omówiła *Prasę kobiecą w czasie przemian 1989 roku*. Reprezentująca Uniwersytet Warmińsko-Mazurski dr Bernadetta Darska podjęła temat *Od „zaniku centrali” do „powrotu centrali”? Czasopisma kulturalne w Polsce po 1989 roku*. Ostatni referat *Ewolucja reklamy politycznej w Polsce po 1989* wygłosiła Małgorzata Adamik z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

W ten sposób środowisko ludzi nauki zajmujących się szeroko rozumianymi mediami zaznaczyło swój udział w ogólnopolskim projekcie „Polski rok 1989. Sukcesy, zniechęcenia, porażki”, którego współorganizatorem, jak już wspominałam, był Instytut Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego.

Olga Dąbrowska-Cendrowska